

POSTANOWIENIE

Dnia 15 grudnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Renata Żywicka

w sprawie z odwołania T. S.A. z siedzibą w W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Warszawie
z udziałem M.M., A.T., A.T.1., A.W., M.U. oraz L. Spółka z o.o.,
o podleganie ubezpieczeniom społecznym,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 15 grudnia 2022 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z dnia 9 grudnia 2020 r., sygn. akt III AUa 165/19,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziału w Warszawie na rzecz T. S.A. z siedzibą w W. kwotę 1200 (tysiąc dwieście złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 9 grudnia 2020 r., w sprawie z odwołań T. S.A. z siedzibą w W. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziału w Warszawie w przedmiocie podlegania ubezpieczeniom społecznym, z udziałem A. W., A. T., M. M., A. T., M. U. oraz L. sp. z o.o. z siedzibą w W., na skutek apelacji odwołującej się od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 14 listopada 2018 r., (którym oddalono odwołania od decyzji ZUS (pkt 1) oraz zasądzono od odwołującej się na rzecz ZUS zwrot kosztów procesu, w tym

zastępstwa procesowego w wysokości 21.600 zł (pkt 2)), zmienił zaskarżony wyrok w punkcie 1 i poprzedzającą go decyzję ZUS z dnia 9 grudnia 2015 r. nr [...] w ten sposób, że stwierdził, że A. W. podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym u płatnika składek T. S.A. z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w okresie od 1 lipca 2014 r. do 30 kwietnia 2015 r. (pkt I); zmienił zaskarżony wyrok w punkcie 1 i poprzedzającą go decyzję ZUS z dnia 8 grudnia 2015 r. nr [...] w ten sposób, że stwierdził, że M. M. podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym u płatnika składek T. S.A. z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w okresie od 1 lipca 2014 r. do 30 kwietnia 2015 r. (pkt II); zmienił zaskarżony wyrok w punkcie 1 i poprzedzającą go decyzję ZUS z dnia 9 grudnia 2015 r. nr [...] w ten sposób, że stwierdził, że A. T. podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym u płatnika składek T. S.A. z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w okresie od 1 lipca 2014 r. do 30 czerwca 2015 r. (pkt III); zmienił zaskarżony wyrok w punkcie 1 i poprzedzającą go decyzję ZUS z dnia 9 grudnia 2015 r. nr [...] w ten sposób, że stwierdził, że A. T. podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym u płatnika składek T. S.A. z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w okresie od 1 lipca 2014 r. do 30 czerwca 2015 r. (pkt IV); oddalił apelację w pozostałym zakresie (pkt V); zasądził od odwołującej się na rzecz ZUS 720 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu apelacyjnym (pkt VI).

Organ rentowy zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego w części, w zakresie w jakim w pkt I, II, III, IV zmienił wyrok Sądu pierwszej instancji i zaskarżone decyzje przez ograniczenie okresów podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w T. wobec A. W. do 30 kwietnia 2015 r., wobec M. M. do 30 czerwca 2015 r., wobec A. T. do 30 czerwca 2015 r., wobec A. T. do 30 czerwca 2015 r.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie prawa procesowego: art. 327 k.p.c., przez brak wskazania w uzasadnieniu jaka jest różnica między kontynuowaniem pracy na podstawie umowy o pracę, a pracą w ramach własnej działalności gospodarczej, w sytuacji gdy ubezpieczeni bez względu na formę współpracy z T. S.A. cały czas pracowali na rzecz T. S.A. w taki sam sposób i na takich samych warunkach i zasadach co inni zatrudnieni pracownicy na podstawie

umowy o pracę, w sytuacji gdy Sąd Apelacyjny od tych form kontynuowania współpracy uzależnił okres podlegania ubezpieczeniom społecznym, oraz przez brak wskazania przyczyn dla których Sąd Apelacyjny uznał, iż kontynuacja współpracy z T. S.A. w ramach tzw. samozatrudnienia stanowi odrębny tytuł podlegania ubezpieczeniom społecznym w sytuacji, gdy współpraca ta nie różniła się w żaden sposób od pracy wykonywanej przez ubezpieczonych na podstawie umowy o pracę. Skarżący podniósł również zarzut naruszenia prawa materialnego: 1/ art. 22 k.p., przez błędną wykładnię przejawiającą się uznaniem, iż ubezpieczeni rozwiązali umowę o pracę z T. S.A., mimo że praca ta była cały czas kontynuowana na rzecz T. S.A., tj. była wykonywana na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę; 2/ art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 266 ze zm.; dalej: ustawa systemowa) w zw. z art. 23¹ k.p., przez niewłaściwe zastosowanie, tj. pominięcie funkcji ochronnej powołanych przepisów względem pracowników/ubezpieczonych przez przyjęcie, iż rozwiązanie umowy o pracę przez podmiot trzeci (L.), który faktycznie nie przejął pracowników jest skuteczne wobec ubezpieczonych oraz T. S.A., mimo że pracownicy nadal wykonywali pracę na rzecz T. S.A., co skutkuje pozbawieniem pracowników/ubezpieczonych ochrony ubezpieczeniowej przewidzianej w ustawie systemowej; 3/ art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy systemowej w zw. z art. 22 k.p., przez uznanie iż z chwilą założenia działalności gospodarczej w celu kontynuowania pracy z dotychczasowym pracodawcą pracownik traci uprawnienia przysługujące mu z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, która faktycznie nie została przez pracodawcę rozwiązana.

Skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i orzeczenie w tym zakresie co do istoty sprawy przez oddalenie odwołania oraz o zasądzenie od odwołującej się na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na potrzebę wykładni przepisów: (-) art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy systemowej w zw. z art. 22 k.p. w zw. z art. 23¹ k.p. sprowadzającej się do ustalenia, czy rozwiązanie

umowy o pracę przez podmiot trzeci nie związany żadnym węzłem prawnym pomiędzy T. S.A. a ubezpieczonymi jest skuteczne względem ubezpieczonych i T. S.A., w sytuacji gdy ubezpieczeni „po rozwiązaniu stosunku pracy z L.” nadal, cały czas kontynuowali wykonywanie tej samej pracy na rzecz dotychczasowego pracodawcy (T. S.A) pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez tego pracodawcę (T. S.A.); (-) art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy systemowej: czy kontynuowanie zatrudnienia w ramach założonej przez dotychczasowego pracownika działalności gospodarczej jest wystarczające do uznania iż doszło do rozwiązania stosunku pracy w sytuacji, gdy pracownik nadal wykonuje te same czynności w ten sam sposób pod nadzorem dotychczasowego pracodawcy, (co bezpośrednio wskazuje na swoiste wymuszenie na pracowniku zmiany formy współpracy w celu uniknięcia obowiązku odprowadzenia składek na ubezpieczenia społeczne od wynagrodzenia należnego pracownikowi), mimo braku zmiany charakteru pracy, nie rozwiązania w sposób formalny stosunku pracy z pracownikiem.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną odwołująca się wniosła o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie od skarżącego na jej rzecz kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wnioski o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą jurystycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Przesłanka ta nie została jednak spełniona.

Stosownie do utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego, oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na twierdzeniu o istnieniu potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 maja 2018 r., I CSK 31/18, LEX nr 2508113; z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, LEX nr 424365). Konieczne jest wykazanie przez skarżącego, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, wyjaśnienie na czym one polegają, ich uzasadnienie, a także wskazanie rozbieżnych wariantów interpretacyjnych, z odwołaniem się do dotychczasowych poglądów orzecznictwa i dostępnego piśmiennictwa (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 571/17, LEX nr 2497706), a w szczególności przytoczenie i poddanie analizie rozbieżnych orzeczeń sądów w celu wykazania, że rozbieżności te mają swoje źródło w różnej wykładni przepisu, bądź też przedstawienia argumentów wskazujących, że wykładnia przeprowadzona przez sąd drugiej instancji sprzeczna jest z jednolitym stanowiskiem doktryny lub orzecznictwa Sądu Najwyższego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2018 r., III UK 123/17, LEX nr 2496319).

Skarżący nie wykazał potrzeby wykładni powołanych we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania przepisów.

W postanowieniu z dnia 9 lutego 2022 r., II USK 645/21, niepubl., w sprawie ze skargi kasacyjnej skarżącego Sąd Najwyższy wskazał, że nawiązanie współpracy w ramach działalności gospodarczej z T. S.A. przez jej dotychczasowego pracownika może stanowić podstawę do przyjęcia, że doszło do ustania stosunku pracy w sposób dorozumiany (art. 60 k.c.). Stwierdził też, że istotnie L. (podmiot który - wedle ustaleń - w sposób pozorny "przejął" część zakładu pracy) nie mógł skutecznie rozwiązać umowy o pracę, której stronami byli ubezpieczona i T. S.A., ale mogły tego dokonać same strony - ubezpieczona i T. S.A., zmieniając w drodze dorozumianego porozumienia formę zatrudnienia z umowy o pracę na współpracę w ramach działalności gospodarczej.

Zauważyć ponadto można, że w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 7 września 2022 r., II USK 664/21, niepubl., w innej z analogicznych spraw ze skargi kasacyjnej skarżącego Sąd Najwyższy wskazał już, że sposób w jaki skarżący formułuje poruszane kwestie prawne prowadzi do wniosku, że w sprawie Sąd Najwyższy nie miałby dokonywać wykładni przepisów (o charakterze abstrakcyjnym), ale wypowiadać się co do prawidłowej subsumcji stanu faktycznego pod wskazane normy prawne. Podkreślić również należy, że także w stanie faktycznym tej sprawy powstała analogiczna jak we wskazanej wyżej sprawie sytuacja, że z podstawy faktycznej zaskarżonego wyroku nie wynika, aby zainteresowani nadal (po podjęciu działalności gospodarczej) wykonywali te same czynności w ten sam sposób i to pod nadzorem dotychczasowego pracodawcy (T. S.A.). Tym samym należy również w tej sprawie podzielić pogląd, że skarżący przedstawiając wątpliwości - wbrew art. 398¹³ § 2 k.p.c. - powołuje się na nowe okoliczności faktyczne. Brak byłoby zatem w sprawie nawet podstaw do rozważania, czy w spornych okresach mimo ujęcia zatrudnienia w ramy jednoosobowej działalności gospodarczej zatrudnienie to charakteryzowało się określonymi w art. 22 § 1 k.p. cechami wskazującymi na istnienie stosunku pracy.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, orzekając o kosztach postępowania kasacyjnego stosownie do art. 98 § 1 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.

